

ВІДГУК

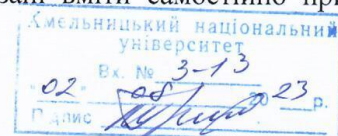
офіційного опонента, доктора педагогічних наук, старшого наукового співробітника, професора кафедри бойового застосування підрозділів зв'язку Військового інституту телекомунікацій та інформатизації імені Героїв Крут

КОЗУБЦОВА Ігоря Миколайовича

на дисертаційну роботу МОСКАЛЕНКА Сергія Анатолійовича «Розвиток професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти», що представлена до захисту у спеціалізовану вчену раду для розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки»

1. Актуальність теми виконаної роботи та зв'язок із відповідними планами галузей науки. Актуальність теми дисертаційного дослідження зумовлена тим, що офіцерський склад Державної прикордонної служби України завжди стояв на варті та успішно виконував професійні і службові завдання у складних умовах постійних спроб переміщення через державний кордон України нелегальних мігрантів, контрабанди, зброї, техніки та боєприпасів, а нині до всього цього доєдналась вимушена потреба участі в бойових діях. Реальна практика в умовах війни засвідчує потребу в мотиваційному відборі та якісній професійній підготовці офіцерських кадрів оперативного рівня військової освіти для потреб Державної прикордонної служби України.

Концептуальними документами, в яких визначено перспективні напрями розвитку Державної прикордонної служби України, передбачено створення сучасного за структурою та рівнем підготовки прикордонного правоохоронного відомства європейського зразку, що гарантує національну безпеку на державному кордоні. Водночас, у нормативно-правових документах, що регламентують професійну підготовку персоналу Державної прикордонної служби України, зазначено, що офіцери-прикордонники зобов'язані вміти самостійно приймати

нестандартні рішення, проводити аналітичну роботу, планувати та контролювати оперативно-службову діяльність, забезпечувати організацію прикордонної служби за різних умов, застосовуючи традиційні й інноваційні засоби захисту та охорони кордону. Ця перспектива та реальна практика обумовлюють необхідність підготовки висококваліфікованих офіцерів-управлінців, готових до виконання службових завдань на керівних посадах в органах і підрозділах охорони державного кордону, здатних приймати обґрунтовані й ефективні управлінські рішення щодо захисту та охорони державного кордону.

Проте, як зазначив в аналізі С.А. Москаленко, комплексних досліджень з розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти на основі компетентнісного, системного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів на сьогодні немає, тобто не обґрунтовано педагогічні умов розвитку професійно значущої для діяльності офіцера-прикордонника властивості, не конкретизовано критерії, показники та рівні їх розвитку на рівнях військової освіти, немає цілісного науково-методичного забезпечення розвитку професійної компетентності персоналу Державної прикордонної служби України в умовах воєнного стану.

Таким чином, автор виокремлено суперечності, які виникли в процесі професійної підготовки офіцерів-прикордонників:

- між сучасними вимогами нормативно-правових документів та українського суспільства щодо якості професійної підготовки офіцерів-прикордонників, що зумовлені необхідністю охорони державного кордону умовах службово-бойової діяльності, та станом освітньо-методичної бази для забезпечення цих вимог;

- між можливостями і потенціалом вищих військових навчальних закладів щодо ефективного розвитку професійної компетентності офіцерів оперативного рівня військової освіти та неспроможністю ці можливості використати на практиці в умовах реформування системи військової освіти;

- необхідністю осучаснення змісту військової освіти, оновлення методики підготовки офіцерських кадрів у сучасних умовах, розвитку їхньої професійної

компетентності та повільним оновленням змісту, форм і методів навчання дисциплін військово-спеціального спрямування;

- між педагогічним резервом навчальних дисциплін оперативного рівня підготовки і лідерських курсів щодо розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників та невідповідністю засобів, форм та методів освітньої діяльності.

Зважаючи на викладене, недостатню теоретичну розробленість та необхідність у розв'язанні суперечностей, актуалізує вибір автором теми дисертаційного дослідження «Розвиток професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти».

Виконання дослідження у межах науково-дослідної роботи «Формування особистості як суб'єкта самотворення» (державний реєстраційний номер 0119U103663) підсилює значущість дисертаційного дослідження.

Наведене вище вказує на безперечну актуальність рецензованого дисертаційного дослідження.

2. Найбільш суттєві наукові результати, що містяться в дисертації. До найбільш значущих наукових результатів С.А. Москаленка варто віднести такі:

уперше обґрунтовано педагогічні умови розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти (врахування вимог компетентнісного підходу й особливостей службової діяльності офіцерів-прикордонників у професійній підготовці на оперативному рівні військової освіти; використання методів моделювання в освітньому процесі з метою розвитку військового лідерства офіцерів-прикордонників у професійній діяльності; системне впровадження на оперативному рівні військової освіти сучасних педагогічних технологій для розвитку умінь і навичок оперативно-службової та службово-бойової діяльності; підготовка науково-педагогічних працівників вищого військового навчального закладу до навчання офіцерів щодо виконання ними функцій майбутньої професійної діяльності за стандартами НАТО);

удосконалено діагностичний апарат для з'ясування стану розвитку

професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти завдяки використанню критеріїв (мотиваційного, знаннево-інформаційного та діяльнісного), відповідних їм показників та характеристики рівнів (низький, середній та високий) розвитку зазначеної характеристики;

уточнено сутність поняття «професійна компетентність офіцера-прикордонника з оперативним рівнем військової освіти» (інтегративне професійно-особистісне утворення, що поєднує здатність офіцера використовувати військово-прикордонні фахові знання, уміння, навички та досвід, а також важливі професійні якості для ефективного виконання завдань оперативно-службової та службово-бойової діяльності);

подальшого розвитку набули наукові уявлення про зміст і структуру професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти як єдності особистісно-мотиваційного, змістового та практичного компонентів; про розвиток професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти завдяки розробленій моделі цього процесу.

3. Нові факти, одержані здобувачем. У результаті наукового пошуку дисертантом висвітлено сутність, зміст і структуру поняття «професійна компетентність офіцера-прикордонника з оперативним рівнем військової освіти» (інтегративне професійно-особистісне утворення, що поєднує здатність офіцера використовувати військово-прикордонні фахові знання, уміння, навички та досвід, а також важливі професійні якості для ефективного виконання завдань оперативно-службової та службово-бойової діяльності); обґрунтовано педагогічні умови розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти.

4. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Вірогідність і аргументованість наукових положень, висновків і отриманих результатів дисертації забезпечуються: коректністю постановки мети та завдань дослідження, послідовністю застосування аналітичного апарату та забезпечуються використанням широкого

комплексу загальнонаукових і спеціальних методів дослідження; раціональним поєднанням і використанням теоретичних, емпіричних і статистичних методів дослідження; репрезентативністю вибірки; науково-обґрунтованими підходами до планування, організації та проведення педагогічного експерименту, аналізу й інтерпретації емпіричних даних; багаторічним досвідом наукових та науково-педагогічних працівників, які були експертами в педагогічному експерименті; узгодженістю компонентів педагогічної системи.

Мета та завдання, що поставлені у дисертаційній праці, досягнуті та знайшли відображення у висновках.

Наукові положення, висновки та рекомендації, сформовані в дисертації повно викладені в опублікованих роботах та апробовані на наукових конференціях.

5. Значення для науки і практики одержаних автором результатів.

Практична значущість дисертаційної роботи С.А. Москаленка полягає в тому, що розвиток професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти досягнуто за рахунок:

введення до змісту програм навчальних дисциплін «Управління оперативно-службовою діяльністю органів охорони державного кордону», «Наукові основи управління» та «Державне управління» ситуативних завдань проблемного характеру, що передбачає поглиблене опанування вмінь і навичок управлінської діяльності;

розроблення комплексу вправ з розвитку офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти лідерських якостей;

розроблення професійно-орієнтованих завдань щодо управлінських аспектів прийняття рішень під час організації повсякденної діяльності на ділянці державного кордону, застосування елементів стратегічного управління, проєктного управління, тайм-менеджменту;

використання результатів в розробці методичних рекомендацій науково-педагогічним працівникам вищого військового навчального закладу щодо забезпечення розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти.

Отримані результати, можуть сприяти практичному вдосконаленню освітнього процесу у вищому військовому навчальному закладі Державної прикордонної служби України при підготовці офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти з урахуванням концептуальних світових тенденцій.

6. Рекомендації щодо використання результатів і висновків дисертації.

Отримані здобувачем результати дослідження рекомендується використовувати в системі підвищення кваліфікації офіцерів управління Державної прикордонної служби України й інших правоохоронних та збройних формувань України, а також за умов адаптації таких матеріалів для проведення занять у системі професійної підготовки офіцерів Державної прикордонної служби України.

Результати дослідження впроваджено в освітній процес Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького, Льотної академії Національного авіаційного університету і Військової академії, що засвідчується відповідними копіями наведеними в додатку X (с. 269-274).

7. Оцінка змісту дисертації та її завершеність. Дисертація містить структурні елементи: титульний аркуш; анотації українською й англійською мовами, зміст; перелік умовних позначень; вступ, три розділи, пов'язані внутрішньою логікою і послідовністю викладу, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки, і відповідає меті дослідження та поставленим завданням.

Зміст дисертації (с. 22-24) достатньою мірою розкриває логічну структуру роботи.

У вступі відповідно до вимог чинного законодавства подано обґрунтування вибору теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами, планами, темами, спостерігається відповідність мети і завдань дослідження відповідно до предмета та об'єкта дослідження, гіпотези дослідження задекларованій темі, перераховуються використані наукові методи дослідження та змістовно відзначається, що саме досліджувалось кожним методом, а також коротко перелічено наукову новизну отриманих результатів, наведено практичне значення

отриманих результатів, подано особистий внесок здобувача, відомості про апробацію матеріалів дисертації й упровадження результатів, структуру та обсяг дисертації.

Вибір методів теоретичного та емпіричного дослідження, а також методів математичної статистики, на нашу думку, загалом адекватні визначеним завданням.

Як показує аналіз першого розділу, теоретична частина виконаної роботи заслуговує на позитивну оцінку. Автором проаналізовано достатньо велику кількість наукової літератури з об'єкту дослідження. Це дало можливість здобувачеві охарактеризувати сучасний стан професійної підготовки офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти у ВВНЗ Державної прикордонної служби України та виокремити важливі аспекти, обґрунтування теоретичних та методичних основ удосконалення професійної підготовки офіцерів.

Зокрема, автор у структурно-логічній послідовності розглядає в підрозділі 1.1 трактування дослідниками у наукових працях ключових дефініцій, що дозволило створити цілісну картину їх генезису у часі.

Заслуговує уваги подання здобувачем змісту і структури професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти (підрозділ 1.2, с. 49-69). Функціональна багатогранність службової діяльності офіцера-прикордонника, а також потреба у виконанні завдань в умовах невизначеності актуалізує здобувача на пошук нестандартних підходів і засобів навчання та розвитку професійної компетентності. За таких умов стає зрозумілим, що сучасний образ офіцера-прикордонника не має обмежуватися лише стандартними набором професійних знань з оперативно-службової діяльності, а потребує набуття здатності компетентно діяти і успішно виконувати професійні і службові завдання у складних умовах постійної адаптації порушників (нелегальних мігрантів, контрабандистів) державного кордону у винахідливості їх спроб до переміщення через державний кордон України, зброї, техніки та боєприпасів, а також за потреби музньо діяти в умовах загальновійськового бою,

не зрадити військовій присязі.

Автор наводить уточнене означення дефініції «професійна компетентність офіцерів-прикордонників оперативного рівня вищої військової освіти» – це інтегративне професійно-особистісне утворення, що поєднує здатність офіцера використовувати військово-прикордонні фахові знання, уміння, навички та досвід, а також важливі професійні якості для ефективного виконання завдань оперативно-службової та службово-бойової діяльності. Його потреба обумовлена концептуальністю зміни структури рівнів військової освіти. На зміну оперативно-стратегічному рівню водиться оперативний. Основними компонентами професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти є особистісно-мотиваційна, змістова та практична. Подано авторський зміст перелічених компонентів та підведено підсумок за розділ.

У другому розділі представлено методику виконання дослідження. В дослідженні було порівняно результати, одержані на констатувальному етапі та наприкінці формувального етапу педагогічного експерименту, а всі показники для вибірки контрольної групи було використано, як приклад, для визначення ефективності роботи щодо розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти.

Прослідковується зв'язок від формулювання гіпотези, вибору об'єкта та предмету дослідження до розроблення методики та плану заходів експериментального характеру, впровадження відповідних педагогічних умов й аналізу отриманих результатів. Слід зазначити, що вивчення проблеми розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти здійснювалось упродовж трьох етапів науково-педагогічного пошуку. Тривалий час спостереження дозволив виявити стійку тенденцію і обґрунтовану підставу відхиляти суто випадкові процеси.

Автором у підрозділі 2.2 «Критерії, показники та рівні розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти» прийнято рішення, що у дослідженні критерієм є мірило для визначення рівня розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників

оперативного рівня військової освіти. З урахуванням цього з метою оцінки рівня розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти у дисертації, виокремлено критерії, що безпосередньо стосуються знанневої (когнітивної), діяльнісної й особистісної сфери особистості фахівця (представника певної професії). Подана автором система критеріїв та показників розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти дозволяє визначити рівні її розвитку.

Автор застосував унікальну методику перетворень опитувань в результати із з'ясуванням початкового рівня розвиненості професійної компетентності, чим продемонстрував власні уміння застосовувати нестандартні підходи у вирішенні багато параметричної задачі з малою кількістю вихідних даних для діагностики стану розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти.

В підрозділі 2.4 «Обґрунтування педагогічних умов розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти» (с. 108) автором визначено що «розвиток професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти» - це педагогічно керований процес результативного опанування знань, умінь і навичок професійної діяльності, невідворотно спрямований на позитивні зміни всіх її компонентів шляхом освіти, професійного самовдосконалення та формування професійного досвіду. Для вирішення третьої часткової задачі переліку (с. 30) із забезпеченням достовірності при визначенні результативних педагогічних умов розвитку слід застосувати метод експертного оцінювання, а експертами були начальники та викладачі кафедр НАДПСУ (17 осіб, список експертів подано у додатку Л, с. 253). Вони здійснювали ранжування педагогічних умов із запропонованого переліку (додаток М, с. 254) і виокремили ті, що мають, на їх погляд, найбільше значення для розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти. Слід зазначити, що вони корелюють із переліком визначних у гіпотезі.

З точки зору об'єктивності автор дисертації послідовно і обґрунтовано

викладає власне бачення шляхів вирішення науково-педагогічної проблеми через створення відповідних педагогічних умов та побудови авторської методики розвитку, унікальністю якої є поєднання з існуючою моделлю освітньому процесі ВВНЗ.

Сформульовані дисертантом завдання дослідно-експериментальної роботи виконувались поетапно, з дотриманням процедур проведення експерименту і детальним описом результатів дослідження на кожному етапі, а кінцеві результати подані для наочності в табличній формі.

Визначений здобувачем критеріальний апарат є унікальним, обґрунтованим на підставі аналогій попередніх дослідників. Подана своя унікальна структурна залежність. Запропоновані критерії (мотиваційний, знаннево-інформаційний, діяльнісний, с. 83-87), які відрізняються від раніше відомих і на думку автора, цілком відображають зміст структурних компонентів професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти (с. 87). Слід зазначити на присутність міждисциплінарності між критеріями та рівнями розвиненості (низький, середній, високий).

У третьому розділі висвітлено зміст і методику впровадження педагогічних умов розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників задля цього було організовано формувальний етап педагогічного експерименту. За результатами якого здійснено:

- перевірку результативності педагогічних умов розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти;
- проведення педагогічного аналізу одержаних результатів, уточнення та коригування педагогічних умов розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти;
- розроблення методичних рекомендацій науково-педагогічним працівникам вищого військового навчального закладу щодо розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти

В підрозділі 3.1 «Зміст і методика» здобувач обґрунтував у потребі цільового, змістового, організаційного та результативного компонентів у авторській

методиці розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти, що і на нашу думку визначило її наукову новизну через ознаки відмінності.

Результати формувального етапу експерименту подано в підрозділі 3.2 (с. 154-165). Достовірність щодо визначення приросту (розвиненості) професійної компетентності досягнуто завдяки застосування однакових методів, що при формувальному та констатувальному етапі експерименту, зокрема опитування, тестування, розв'язування завдань професійного спрямування, експертна оцінка. Завдяки цьому автор досяг об'єктивної фіксації зміни за ступенями вияву показників розвитку професійної компетентності в офіцерів-прикордонників до початку формувального та наприкінці формувального етапу експерименту за мотиваційним, знаннево-інформаційним та діяльнісним критерієм. Очевидно логічними є висновки щодо результативності експериментальних заходів.

Отже, за результатами аналізу дослідно-експериментальної роботи можна засвідчити, що організація та використання раціональних організаційних та методичних заходів згідно з розробленою методикою розвитку професійної компетентності відчутно впливає на підвищення рівня розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти.

Слід акцентувати, на унікальності формувального етапу експериментального дослідження, яка полягає у впровадженні обґрунтованих педагогічних інновацій з метою перевірки гіпотези про доцільність та необхідність реалізації в освітньому процесі вищого військового навчального закладу Державної прикордонної служби України розробленої методики та впровадження обґрунтованих педагогічних умов. Результати експериментальної роботи засвідчують, що в експериментальних групах виявлено значущу позитивну динаміку в розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників.

Результати експериментальної роботи дали можливість дисертанту чітко сформулювати методичні рекомендації науково-педагогічним працівникам щодо вдосконалення підготовки офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти, подані у підрозділі 3.3 (с. 166-175).

Висновки до розділів та загальні висновки в цілому відображають зміст та результати дисертаційного дослідження, узгоджуються із завданнями дослідження, є логічними та обґрунтованими.

Повний обсяг дисертації становить 259 сторінок, обсяг основного тексту складає 157 сторінку, що відповідає вимогам МОН України.

Аналіз змісту дисертації дає підстави для висновку про те, що поставлені завдання розв'язано, мету наукового пошуку загалом досягнуто.

У цілому, дисертація відзначається зрілою авторською позицією і має завершений стан і оформлена якісно.

8. Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації.

Поряд із переконливими позитивами наукової роботи відзначимо деякі положення, які мають дискусійний характер, а також висловимо окремі побажання:

1. Структурними елементами професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня вищої військової освіти є особистісно-мотиваційний, змістовий і практичний компоненти. Цікаво з'ясувати наскільки цей перелік компонентів професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня вищої військової освіти корелюється з аналогічним для офіцерів тактичного та стратегічного рівня. Робота набула б більше наочності, якщо б автор відобразив відмінність **сутності, змісту і структури** професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти від офіцера тактичної та/або стратегічної рівня військової освіти.

2. На мою думку, помінявши підрозділи місцями 1.1 «Розвиток професійної компетентності офіцерів як предмет наукових досліджень» та 1.2 «Сутність, зміст і структура професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти» структура дисертації стала б логічною. Так можна було б здійснити акцент на потребі осучасненій підготовці офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти та розвитку професійної компетентності.

3. У підрозділі 1.1 «Розвиток професійної компетентності офіцерів як

предмет наукових досліджень» на с. 45 здобувач підводить підсумок, що науковці використовують різні підходи і методології до тлумачення сутності дефініції «професійна компетентність». Нажаль автор дисертації не перелічує підходів на підставі яких автори, на які робиться посилання літератури, формують власне тлумачення дефініцій.

4. Як зазначає автор в пункті 2.1 (с. 73) «За результатами аналізу було виявлено недоліки традиційної освітньої системи щодо розвитку професійної компетентності офіцерів-прикордонників оперативного рівня військової освіти». Доцільно було б подати результат цього аналізу в першому розділі або в додатках для наочності.

5. Надайте пояснення застосованим методам, а саме бібліографічно-пошуковий метод (с. 75) та проблемний аналіз (С.76).

6. Формули на с. 135-137 та на с. 161-163 повторюються, то згідно «ДСТУ 3008:2015 Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання» вони мають бути пронумеровані. Оскільки формули однакові, тому вірно пронумерувати першу (3.1), а на наступних сторінках зазначити посилання на них.

7. Так автор на (с. 93) зазначив «Констатувальний етап педагогічного експерименту проведено у травні 2020 року. Він передбачав участь 189 офіцерів: 134 офіцерів-випускників другого курсу факультету підготовки керівних кадрів (випуски офіцерів 2007 та 2008 років) та 55 офіцерів органів управління охорони кордону, які навчалися з метою підвищення кваліфікації у НАДПСУ. А вже на с. 96 в наступному етапі проведено опитування 65 офіцерів-прикордонників. Надайте будь ласка пояснення різної кількості офіцерів що приймали участь в опитуванні.

Думку здобувача з цих питань хотілося б почути під час публічного захисту.

Висловлені зауваження не знижують загального позитивного враження від дисертаційного дослідження В С. А. Москаленка і можуть бути приводом для наукової дискусії.

9. Повнота висвітлення результатів в опублікованих працях.

Основні положення дисертаційного дослідження С. А. Москаленка

відображено у 12 наукових публікаціях (11 – одноосібні), серед них: 6 наукових статей у виданнях, внесених до переліку фахових видань України категорії «Б», 6 публікації – у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Висновок

Аналіз дисертації, анотацій та опублікованих праць дає підстави для висновку про те, що дослідження С.А. Москаленка «Розвиток професійної компетентності офіцерів-прикордонників на оперативному рівні військової освіти» є самостійним, завершеним дослідженням, яке має наукову новизну, теоретичне і практичне значення для педагогічної науки і практики. Вважаю, що дисертація заслуговує на позитивну оцінку, відповідає вимогам наказу МОН України №40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» (зі змінами), «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44), а її автор Москаленко Сергій Анатолійович заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, галузь знань 01 Освіта, педагогіка.

Опонент:

професор кафедри бойового застосування підрозділів зв'язку
Військового інституту телекомунікацій та інформатизації
імені Героїв Крут

доктор педагогічних наук,
старший науковий співробітник,

Ігор КОЗУБЦОВ

Підпис засвідчено
Відомості про
п.п.в. [signature] С. Москаленко